

revolucije" krajem 20. veka kao otvoreni prelaz ka globalnom međudržavnom svetu i kao deo serije dalekosežnih revolucija u celini odnosa između državnih ustanova i tržišne ekonomije u svetu (Shaw 2000). U tom smislu međunarodni talas nacionalnih revolucija je deo dubokih transformacija državnih oblika i odnosa u razvoju svetskog kapitalističkog društva (Shaw 2000). Simensen se oslanja na Volerstina, Šmirer se poziva na Brodela, dok Šo shvata proces promena u sintezi Gidensa i Volerstina, ali se uz to poziva i na Marksa i Hobsbauma. On smatra da, iako je na delu fundamentalna izmena državnih oblika i odnosa između država, globalizaciju ipak čini konfuzna mešavina nacionalnih i internacionalnih procesa. Premda pomenuti pisci podsećaju da su se obistinila zapažanja Marksa i Engelsa iz Manifesta 1847. o ekumenskom i revolucionarnom razvoju kapitalizma koji ruši nemilosrdno tradiciju, svi se ograđuju od Fukujamine eshatologije.

Nema sumnje da novu epohalnu svest određuje globalizacija kod koje je manje važno globalno širenje kapitalizma nakon sloma evropskog realnog socijalizma, a više "njegova unutrašnja povezanost kao svetskog sistema". Važni uzroci raspada SSSR-a sigurno leže u protivljenju globalizaciji, ali je pitanje da li su uvek delovali direktno. Treba uvesti opšti činilac globalizacije i nastanka međunarodnog društva zato što međunarodni odnosi, modernizacija, ni difuzija nisu dovoljni da objasne 1989. godinu, kada nastaje snažni simultani proces ukidanja socijalizma u različitim delovima svetskog društva. Dakle, ne strogo podvajanje spoljnih i unutrašnjih činilaca već njihovo modifikovano međudejstvo unutar velikih sistema, globalnog društva: multinacionalni kapital, privatne organizacije, međunarodni mediji i ustanove (Simensen 1999, p. 15). Nova informativna tehnologija i neobično snažan rast i pokretljivost kapitala još od 1970-ih šire kosmopolitsku globalnu kulturu, a od 1989. jača privlačnost zapadnog društva kao kulturni model širokih slojeva. Materijalni standard kao kriterij samorealizacije, zapadna kultura mladih, rok, oblačenje itd. prenosili su agresivnu poruku ličnih sloboda i oponiranja socijalističkim normama. Uz sve to veliki kulturni aspekt medijske revolucije bilo je i širenje engleskog jezika kao obrasca globalne kulturne i homogenizacije.

Iako se globalni sklop sve više ističe u objašnjenju sloma evropskog realsocijalizma (Simensen 1999, p. 17), sama globalizacija različito se shvata. Hobsbaum je istakao "rast urbanizacije u svetu", kao deo univerzalne modernizacije u kojoj srednje klase u svim delovima sveta imaju slične interese, a visoko obrazovanje stiče univerzalni značaj. Volerstin je uočio sličan uzrok u "stegnutoj srednjoj klasi" i zasićenosti koja je podstakla pobunu studenata i inteligencije. Kod pristalica postmoderne, modernizacija je shvaćena kao priča, tj. konstrukcija koju treba "dekonstruisati", pa je sa tog stanovišta i strukturno objašnjenje 1989. u stvari konstrukcija. Simensen slom evropskog socijalizma naziva "trećim talasom demokratizacije" (prva dva su bila 1789. i 1848.) čiji su agensi srednje klase, studenti, gradsko stanovništvo, Amnesty International, međunarodni monetarni fond i Svetska banka. Osim toga mediji su ubrzali slom autoritarnih režima sa difuzijom informacija u sklopu novog "svetskog" i "međunarodnog društva".

Dakle, deterministički globalni sklop sloma socijalizma u prostornom i vremenskom pogledu različito je shvatan. Geografski najširi i vremenski najduži okvir iznele su teorije o kapitalizmu kao svetskom sistemu (Wallerstein, Frank, Amin). Osnovna premisa ovih teorija je da je svetska ekonomija izgrađena na prostornoj hijerarhizaciji. Prostorno širenje kapitalizma je neravnomerno, što je još Marks uočio u analizi "prvobitne akumulacije". Po